כט: הקומץ רבה פרק שלישי מנחות

זיל אייתי ינוקא דלא חכים ולא טפש כו'. מעשה היה בגט שהיה דלי"ת של כדת משה קטנה כמעט כמו יו"ד והביא רבי אליהו ינוקא דלא חכים ולא טיפש וקרא בו כדת והכשירו מהך דשמעתין. מ"ר: **ואי לא** יהרג הוא **ופסול.** יש לדקדק מכאן דכתיב ויהרג מסר נפש ו"ו. מ"ר: **שעטנז** גיז. יש מפרשים ג' זיונים השנים לגד שמאל אחד מלמעלה ואחד מלמטה והאחד לגד ימין כזה שעטנ"ז ג"ך [3] וכפי' שבת כתיבת יד [4] רבי' ש"י לייר אחד מימין ואחד משמאל ואחד מלמעלה כזה עוד פי' שיש שעטין שלשתן למעלה כזה מ"ר. [5] כתיב בשימושא טט דלטטפות לריכה ג' ג' זיונין ור"ת כתב בתיקון ס"ת שלו שהוא שיכוס. מ"ר:

דחטריה לגניה דחי"ת. פי' בקונטרס שהגביה רגל שמאלו של ח' עד למעלה כזה [6] ור"ת פירש במעט כמו חטרתא דגמלא דבאמצע כזה ולפי' הקונטרס לא יתישב כל כך הא דאמרינן בסוף הכונה (שבת דף קד:) כגון שנטלו לגגו של חית ועשאו שני זיונין: **ומאי** טעמא **אית ליה תנא.** פי' בקונטרס בסוף ה"י כזה ורבינו תם מפרש בתחילה כזה כמו תגא דד' בעירובין (דף יג.) **ובסוטה** (דף כ.) וכפירוש הקונטרס גרלה שהכתר לגד פתח התשובה ותגא דקוף כיולא בו דאמר בפ' הכונה (שבת דף קד.) מ"ט מהדר תגא דקוף לגגי רי"ש אמר הקב"ה רשע אם אתה חוזר בך אני אעשה לך כתר כמותי. מ"ר: **ותניא** תיובתא. בחלא לאו תיובתא גמורה היא אלא דבדומק מימרא. מ"ר: **תנא** אם יש בו דף אחד בו'. ודוקא מעיקרא דאי יכול לתקן כמה שיתוור ויכתוב דף שלם אמאי יגנז. מ"ר:

אכל

איפסיקא ליה כרעא דה"י. בתפילין: **וי"ו דויהרג.** כל בכור יא[מ] אירע במקום נקב וגרמה כמין יו"ד: **דלא חכים.** דאי חכים מכין שמתרף הוא לומר יהרג כלפי מעלה ואומר ויהרג: **לא טפש.** שאם טפש אינו יודע לקרות אלא אות שלימה: **כתרים.** כגון התגין דס"ת: **מי מעכב על ידך.** מה שכתבת שאתה צריך להוסיף עוד עליהם כתרים: **שהגיע לדבר.** שצריך טעם: **נתייאבה דעתו.** של משה הואיל ומשמו אומר אע"פ שעדיין לא קיבלה: **במקולין.** ב[ב] מקום הקצנין שוקלין בשרו כדאמר בברכות (דף פח:): **שסרקו בשרו** במסרקות [ג] ברזל: **שלשה זיונין.** ג' תגין קטנים בכל אחת בשין ד"[ד] ע[ה]רגל השמאלית וכן בעין בראש הרגל הפנימי וכן כולם ואותם ג' תגין אחד נוטה לימין ואחד נוטה לשמאל ואחד [ו] למעלה: **שעטנז גן.** והוא הדין לגדיק כפופה ולנון פשוטה: **דווקני.** שמדקדקים לעשות כתב מיוסר: **חטרי לגגיה דחיים.** לגגו של חית עושין למעלה כעין חוטר כזה ח כלומר הקב"ה מי שוכן ברומו של עולם. מי"ת היינו מי: **ואלו כרעיה דה"י.** רגל הפנימי של ה"י תלוי באויר ואינו דבוק לגגו: **הוה לו מחסה.** דהיינו [ז] הכי משמע על שבטחו ביי' עדי עד הוו להם ביה יי' ממחסה צור משה לעולמים: **אחת כה"י ואחת כיו"ד.** חלק את שמו והטיף מכל אות ג' טיפין ומאותן טיפין נעשו מים ואש [ח] ואויר וכל העולם כולו וכן כתוב בספר ילקוט: **שדומה לאכסדרה.** שפתות מתחתיו: **שכל הרוחה נלאה.** ממנו לתרבות רעה יולא יה[ט]: **מעלין ליה.** בפתח העליון בין רגל שבתוכו לגגו: **ונעיילו בהך.** פתח התחתון דנפיק ביה: **לא מסייעא מילתא.** דהכא ליטהר בעי סיוע מפני יצר הרע הלכך עבדי ליה סיוע פתח[י] יתירא: **הוא יליף** [כ]. [לאותו] כלומר פותח לו להיות לך: **מסייעין אותו.** אלמא בעי סיוע: **אים ליה תגא.** לה"י כתר קטן בסוף גגו דה"י: **מעשיסס אין דומין בו.** וכבודו של זה גדול משל זה משום הכי לאשיהסס כפופים דמתביים מתכירו: **תרתי מילי אמר רב בספרים.** בהלכות ספרי תורה. ולקמן [ל] אמרינן אידך מילתא דרב: **מצלה על כולן.** שאפילו טעויות בכל דף ודף [כ] אז מצלה עליהם הן דף שלימה [כא] ומתקן: **אי בהכוא דף שלימה שלשה טעויות מאי.** מצלה אז אין מצלה מי אמרינן שלימה בלי טעות אז דלמא שלימה מד' טעויות אבל שלש לא איכפת לן: **הואיל ואתיהב.** רשות לתקוני ס"ת שיש ג' טעויות בכל דף מתקן להך דף בת ג' ומצלה על כולם אף על פי שיש [כב] ד' בכל אחר הדפין: **וס"מ.** דאמרינן ד' יגנז כגון חסרות שחסרו ממנו אותיות:

אכל

התולה בטחונו בהקב"ה [כ] הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא אמר ליה אנא הבי קא קשיא לי מאי שנא דכתיב ביה ולא כתיב יה כדדרש ר' יהודה בר ר' אילעאי [ל]אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד ואיני יודע אם העולם הבא ביו"ד והעולם הזה בה"י אם העולם הזה ביו"ד והעולם הבא בה"י כשהוא אומר [2]אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא בה"י בראם [הוי אומר העולם הזה בה"י והעולם הבא ביו"ד] ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא ומ"ט תליא כרעיה דאי הדר בתשובה מעיילי ליה וליעייל בהך לא מסתייעא מילתא כדריש לקיש [מ]דאמר ריש לקיש מאי דכתיב [3]אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטהר מסייעין אותו בא לטמא פותחין לו ומ"ט אית ליה תאגא אמר הקב"ה אם חוזר [בו] אני קושר לו [נ] [נא]קשר מפני מה נברא העולם הבא ביו"ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה בפוף ראשו מפני שצדיקים שבו בפוף ראשיהם מפני מעשיהן שאינן דומין זה לזה אמר רב יוסף הני תרתי מילי אמר רב בספרים ותניא תיובתיה חדא הא דאמר רב ס"ת שיש בו שתי טעיות בכל דף ודף יתקן שלש יגנז ותניא תיובתיה [נב]שלש יתקן ארבע יגנז תנא אם יש בו דף אחת שלימה מצלת על כולו: א"ר יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב [נג]והוא דכתיב רוביה דספרא [נד]שפיר א"ל אביי לרב יוסף אי אית בההוא דף שלש טעיות מאי א"ל הואיל ואיתיהב לאיתקוני מיתקן וה"מ חסירות אבל יתירות [נה]לית לן בה חסירות מ"ט לא אמר רב כהנא משום דמיחזי כמנומר: אגרא חמוה דרבי אבא הוה ליה יתירות בסיפריה אתא לקמיה דרבי אבא א"ל לא אמרן אלא בחסירות אבל

עין משפט נר מצוה

קז א מי' פ"ט מהלכות תפילין הל' כ טוס"ע ס"ח סימן לב סעיף טז: קח ב מי' שם הל' יט טוס"ע שם סעיף טו:
קט ג מי' פ"ט הל' ג סמג עשין כה טוס"ע יו"ד סימן רעב סעיף ו וס"ח סימן לו סעיף ג:
קי ד טוס"ע ס"ח סימן לב סעיף כה:
קיא ה ו ז מי' פ"ז הל' תפילין הלכה יב יג טוס"ע יו"ד סימן רעב סעיף ד:

שיטה מקובצת

א) אם נשתייר: ב) דהוא רמי בר דיקולי: ג) שמונה. ס"א עשר: ד) תיבת אחד נמחק: ה) תיבת וכא נמחק: ו) חזור לאחורך: ז) שלשה שלשה זיונין: ח) תיבות דבי רב נמחק: ט) בהקב"ה הוה לו ותיבי הרי נמחק: י) הוחר בו אני קושר לו כתר: יא) בכור. בתפילין בפרשת והיה כי יביאך האחרון שבקרש לי כל בכור הס"ד ומה"ד בניקבא. במשך רגלו של ו"ו אירע. יב) במקולין במקום: יג) במסרקות של ברזל: יד) בשין בראש רגל: טו) ואחר נוטה למעלה: טז) דהיינו דהכי: יז) ואויר. נ"א רעפר: יח) יוצא. בכריתא דשמואל מצאתי העולם דומה לאכסדרה שאין לה אלא שלשה זויות והעולם הזה אין לו אלא ג' זויות לפי שסרוח צפונית אין לו זויות הס"ד ומה"ד מעיילי ליה בפתח: יט) יליץ אותו הקב"ה יליץ אותו כלומר: כ) דרף יתקן והוא שכתוב רובא דספרא שפיר שרוב כל דף ודף כתוב בלא טעות שאין יותר משמונה או ששה טעות בכל דף ודף אז: כא) שלמה הס"ד ומה"ד אי אית בההוא: כב) אע"פ שיש בכל שאר הדפין הרבה טעיות הס"ד:

מסורת הש"ס

א) [ויהרג וכן לאתא כתוס' ניטין פה: ד"ה ולוכיס], ב) [בכתיב פט.], ג) [ברכות פח:], ד) [עי' תוספות ברכות נח. ד"ה חוסכ כי' אל מקרי לוי אלא לגן], ה) שבת קד., יומא לח: ע"ז נה., ו) כתב. ל"ק, ז) [עי' בית יוסף יו"ד סי' רעבן], ח) [שמות יג], ט) מהרש"א הגיה בדפוס ומהרש"ק הגיה בדפוס, י) יפתח. ל"ק, כ) ילין הקב"ה ילין לאותו כלומר. ל"ק, ל) כעוי"ד סימן רעב לא הביא רק הסמי פירושים, מ) כתב ד"ה"י לייר. ל"ק, נ) בשימושא רבה כתוב דע"ש דלטטפות לריכה ה' ה' זוגין כל"ל. ל"ק, ס) [הייר שלא לתנות רגל שמאלית].

תורה אור השלם

1. בטחו בה' עדי עד כי ביה' יי' צור עולמים:
ישעיהו כו ד
2. אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים: בראשית ב ד
3. אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן:
משלי ג לד

מוסף רש"י

שיושב וקושר כתרים לאותיות. כגון הוך דלממרינן בפרק הכונה (דף קד.) תגא דקוף לגגי רי"ש וכן שעטנ"ז ג"ך שלרים כל אות ג' זיונים דלממרינן נמתחת (כאן) דלא חזי"ן נמתח לימין ולשמאל כגגו מעט וכן לאם הארץ המתאלי וכן כל דאמי שבע אותיות הללו בכל מקום שכן. (שבת פט.). ומ"ם הליא ברעיה. שאינה נדבקת עם גגה לישעל בהך. יקוף תחת רגלי הקו"ף ויכנס בפתח של ימין מבייעגין אותו. ומכניס לו פתח הוא ילדיך. מעצמו ילין לא יסייעוהו ולא יתנגדוהו ואם לענוים. ולמדה טובה הוא נמשך יתן חן. יסייעוהו מן השמים בינון שבא אדם לטמא. ולהיות רשע פותחין לו. פתח הטומאה לימנע כה כלומר מפסיקין בידו ולא מוציאין אותו מן השמים אם ללצים הוא יליץ. אם לענים הוא בא להתחבר הוא יליץ לא יתנגדוהו ולא ישגדוהו אם לענוים. הוא בא להתחבר יתן לו מן שבידו ליתן. (יומא לח.). והוא דכתיב רובא דספרא שפיר. שרוב כל דף כתוב בלא טעות שאין כי יתר מה' לו מה' טעיות בכל דף אז מצלת עליהן הך דף שלימה ויתקן (רש"י שעל הרי"ף הלכות ס"ת). אבל יתירות. שבתב אותיות יתירות לית לן בה אלא נגרע. שחסירות כשמניהן מחד כמנומר יהוי נגלי (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com